

Komposteringsguide

Rosk´n Roll Oy Ab



FÖRORD

I denna guide ges anvisningar och råd till dem som vill börja kompostera vid sin fastighet. Guiden är avsedd i första hand för småhus, radhus och mindre fastigheter.

Denna guide innehåller praktisk information om kompostskötsel och ger en inblick i vad som sker i en kompost. Den behandlar också eventuella problem som kan tillstå vid kompostering samt orsaker till dem och hur man förebygger och löser problemen. Allmänna råd behövs, när man börjar kompostera. Praktiken visar sedan, vilka lösningar som lämpar sig bäst för varje enskilt hus.

Den ursprungliga versionen har utarbetats av Hangö stads miljösekreterare Marina Heino. Materialet i guiden har uppdaterats av Rosk'n Roll.



Illustrationer: Tuija Tamminen, Rosk'n Roll Oy Ab



SE/011/01
FI/11/1



344 044

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Avfallshanteringsbestämmelserna reglerar komposteringen.....	4
Utrustning.....	5
Vad händer i komposten.....	7
De rätta förhållandena i komposten.....	7
Då komposten fungerar.....	8
Grundskötsel.....	8
Problem kan förebyggas.....	9
Tömning av komposten.....	12
Täckmaterial.....	14
Bygganvisningar för en kompostor.....	16
Anteckningar.....	18
Sorteringsanvisningar.....	19

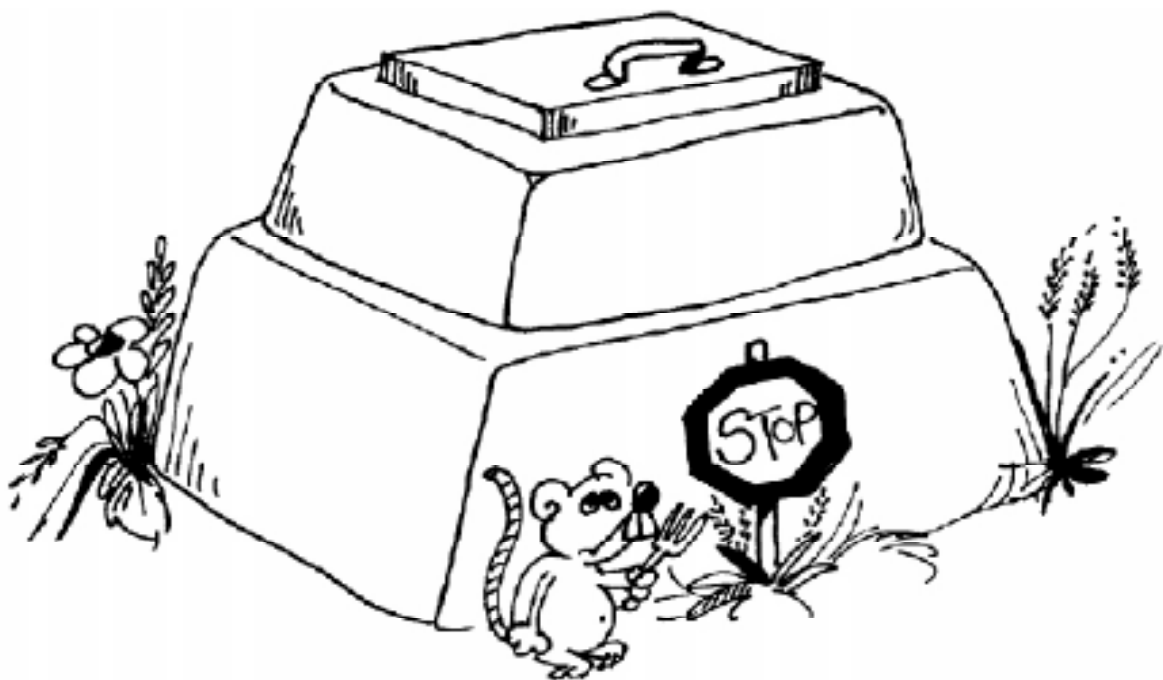
AVFALLSHANTERINGSBESTÄMMELSERNA REGLERAR KOMPOSTERINGEN

Det är tillåtet att kompostera det bioavfall och trädgårdsavfall som uppkommer på den egna fastigheten. I tätorter är dock kompostering av gödsel, slam och toalettavfall förbjuden, förutom i en komposteringsanläggning som planerats för ändamålet. I tätorter får trädgårdsavfall komposteras endast i en ordentlig häck eller ram.

Komposten bör placeras, byggas och skötas så att skadedjur inte kan komma in i den och så att den inte förorsakar olägenhet för hälsa eller miljö.

Året-runt-kompostering av bioavfall bör ske i en värmeisolerad kompostor. I kompostorn får inte sättas avfall som kan störa komposteringen eller användningen av kompostprodukten. Sådana ämnen är t.ex. farligt avfall, aska, plast och metall. Komposten eller kompostorn får inte placeras på kortare avstånd än 15 m från närmaste brunn och inte på kortare avstånd än 1 meter från tomtgränsen utan grannens medgivande, såvida inte de lokala myndigheterna beslutar annorlunda.

Närliggande fastigheter/grannar kan sinsemellan avtala om att använda samma värmeisolerade kompostor.



UTRUSTNING

För komposteringen behövs följande utrustning:

- ♦ kompostbehållare
- ♦ täckmaterial för inblandning i hushållsavfallet
- ♦ lockförsedd behållare för täckmaterialet
- ♦ skopa till täckmaterialsbehållaren
- ♦ kompostavfallshink för köket
- ♦ grep för omblandning samt vid behov termometer och skötselhäfte



Kompostering av hushållsavfall är tillåten endast i slutna kompostbehållare. För året-runt-kompostering krävs att kompostorn är isolerad och gnagartät. Kompostbehållaren ska vara konstruerad så att luftcirkulationen fungerar.

På marknaden finns många olika modeller. Mer information om kompostorer fås från bland annat Rosk'n Roll.

För en familjs bioavfall behövs en 150-400 liters kompostor, för en familjs bio- och trädgårdsavfall minst en 400 liters kompostor och för bioavfallet från ett tio lägenheters vånings- eller radhus minst en 500 liters kompostor. Kompostbehållarens storlek varierar givetvis beroende på invånarstrukturen och på mängden trädgårdsavfall.

Om ekonomin det medger, lönar det sig att åtminstone i större hus anskaffa två kompostorer. Då kan dessa användas turvis; medan den ena fylls, mognar komposten i den andra. Av samma orsak finns det kompostbehållare med mellanvägg.

Täckmaterialet används för att förbättra luftigheten i hushållsavfallskomposten och för att binda den fukt och det kväve som frigörs vid nedbrytningen. Det befrämjar en effektiv förmultning, förhindrar uppkomsten av lukt och håller flugorna borta.

Täckmaterial

Som täckmaterial duger bl.a.:

- ♦ kvistflis
- ♦ löv- och barravfall
- ♦ barkningsavfall
- ♦ hackad halm
- ♦ gammal kompost
- ♦ kutterspån
- ♦ sågspån
- ♦ torv





Det behövs ca 10-15 liter täckmaterial i månaden eller 120-180 liter (1-2 säckar) i året per hushåll. Egenskaperna hos de olika täckmaterialen presenteras på s. 14-15.

Om man som täckmaterial samlar löv- och barravfall från gården, lönar det sig att försöka ta det tillvara, när det är torrt. Vått täckmaterial fryser i behållaren på vintern.

Behållare för täckmaterialet samt skopa

Täckmaterialet förvaras bredvid kompostbehållaren, t.ex. i en lockförsedd behållare, som rymmer 50-250 liter. Det är bra om det finns en skopa i behållaren, så att kompostanvändarna alltid genast kan täcka det avfall de för till kompostbehållaren.

Hink för kompostavfallet

Det avfall som ska föras till kompostbehållaren sorteras ut redan i köket och läggs i en skild hink. Kompostavfallshinken kan rymma mellan fem och tio liter, beroende på familjens storlek och matvanor. Det lönar sig inte att skaffa en alltför stor hink, om köksutrymmena är trånga. Om det uppkommer synnerligen litet bioavfall, behövs det inte nödvändigtvis ett speciellt kärl för det, utan avfallet kan samlas t.ex. i en mjölkburk eller påse som töms i komposten. En papperspåse, som inte är plastad, kan t.o.m. sättas med i komposten.

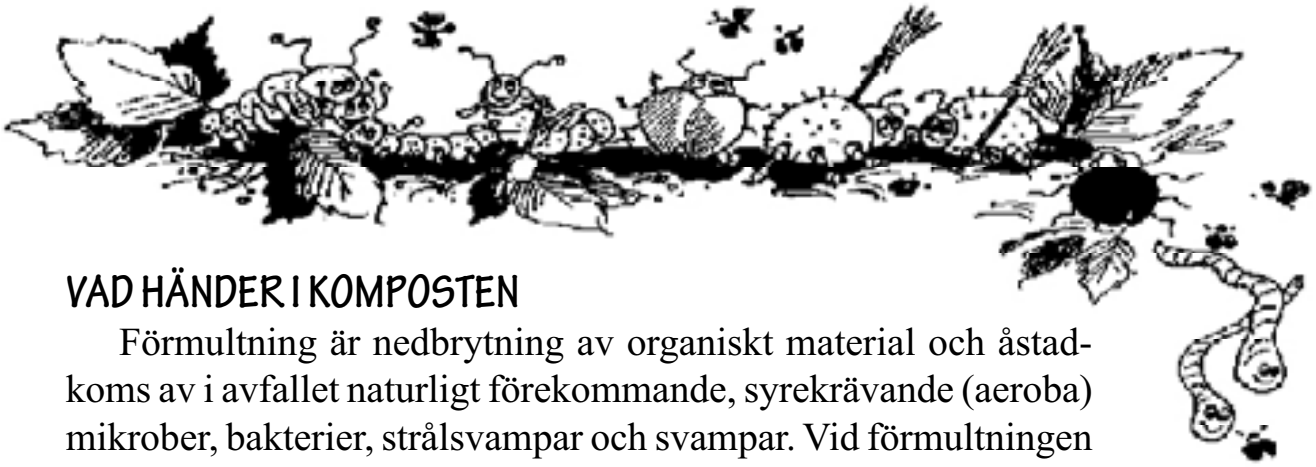
Om köksreparation planeras i huset, lönar det sig att samtidigt ändra avfallsutrymmena så att de blir rymligare. Numera kan man få skåp som innehåller en ställning på skenor, med plats för 2-4 avfallskärl.

Hjälpmedel vid skötseln

För skötseln av komposten behövs en grep eller en luftningsstav, med vilken man kan röra om i komposten vid behov.

Kompostens funktion kan kontrolleras genom temperaturmätningar, om man så vill. Lämplig är t.ex. en termometer med en skala från noll till hundra. Speciellt för barn är det skojigt att följa med temperaturens växlingar i komposten. Den lämpligaste temperaturen är mellan 30 och 50 °C. Lägre temperatur är ett tecken på en rätt låg aktivitet. Vid en högre temperatur igen avgår det onödigt mycket kväve ur komposten i form av ammoniak.

Om flera hushåll deltar i samma kompostering, ska man informera alla om hur bioavfallet sorteras och hur man ska göra, då man för avfall till kompostorn.



VAD HÄNDER I KOMPOSTEN

Förmultning är nedbrytning av organiskt material och åstadkoms av i avfallet naturligt förekommande, syrekrävande (aeroba) mikrober, bakterier, strålsvampar och svampar. Vid förmultningen bildas koldioxid, vattenånga, närsalter och humus. I princip går allt som har varit levande att kompostera, jfr. sid. 19.

DE RÄTTA FÖRHÅLLANDENA I KOMPOSTEN

De nedbrytande organismerna i en kompost behöver syre för att fungera. Om syret tar slut, börjar avfallet ruttna på grund av andra mikrobers verksamhet. Vid förruttnelsen bildas flera illaluktande föreningar. I en bra kompostbehållare har luftcirkulationen beaktats. Det avfall som komposteras måste hållas lagom poröst, så att syre tränger också till de inre delarna i komposten. Vid kompostering av ämnen som lätt komprimeras (såsom matrester eller färskt gräs) läggs därför uppluckrande täckmaterial mellan skikten. Också i mitten av en alltför stor kompost blir det lätt syrebrist. Också omblandning förbättrar luftcirkulationen i komposten.

Förutom syre fordrar mikroberna fukt för att kunna fungera. I en alltför våt kompost tränger vattnet undan syret från lufthålen och förmultningen övergår i förruttnelse. I en alltför torr kompost upphör mikrobernas verksamhet, men den börjar genast på nytt, då fuktigheten blivit lagom. Lämplig fukthalt i komposten är 50-70 % och vid den fukthalten går det att pressa ut ett par droppar vatten ur kompostmassan, om den kramas i handen.

Mikroberna behöver mångsidig näring för att fungera. I synnerhet kvävet är ett viktigt byggmaterial för nedbrytningssystemerna och kolet är en viktig energikälla. Kväve finns det rikligt av i mat- och latrinavfall, kol åter i torrt växtavfall.

Kol och kväve bör finnas i rätta proportioner i komposten. Om det finns för litet kväve, förmultnar inte komposten tillräckligt effektivt och nedbrytningen av avfallet kan ta flera år. Då enbart gårdsavfall komposteras, kan förmultningen effektivteras genom att något kvävehaltigt ämne (gödsel, urea...) tillförs komposten.

Om syret tar slut, börjar avfallet ruttna

Endast fuktigt avfall förmultnar

Täckmaterial ger jämvikt i näringsförhållandet

Om det fattas organiskt kol i lämplig form i komposten, avdunstar överloppskvävet. Detta minskar slutproduktens värde som gödslingsmedel och kan dessutom få komposten att lukta ammoniak. I en kväverik kompost med hushållsavfall tillsätts täckmaterial för att ett lämpligt kol-kväveförhållande ska åstadkommas. Exempel på lämpliga kolrika material hittar du på s. 14-15.

DÅ KOMPOSTEN FUNGERAR

Om komposten fungerar bra, höjer nedbrytningsorganismerna med sina livsfunktioner dess temperatur till 50-70 °C.



Den tid som fordras för komposteringen varierar beroende på förhållandena och utgångsämnen. I en bra kompostbehållare förmultnar avfallet under en månad så långt, att det inte längre går att urskilja utgångsämnen. Härefter mognar komposten ännu i månader eller år. När komposten är färdig, har dess temperatur sjunkit till samma nivå som omgivningens.

I en fungerande kompost krymper avfallet (en del av ämnena omvandlas till gas). Enligt en uppskattning är kompostproduktens vikt ca 40-45 % av det till komposten förda avfallets vikt och volymen ca 20 %.

GRUNDSKÖTSEL

Komposten kan fungera utmärkt också utan speciell skötsel, om alla användare kommer ihåg att tillsätta tillräckligt med täckmaterial. Det är dock skäl att se till komposten då och då, desto oftare ju fler användarna är.

Vid granskningen görs iakttagelser om kompostens lukt, fuktighet, fyllnadsgrad, skräp m.m. Temperaturen kan också mätas. På basen av iakttagelserna beslutar man, vilka skötselåtgärder som måste vidtas. Om det i komposten har hamnat avfall som inte hör dit (plast, metall eller dylikt), tas det bort.

Om komposten luktar illa, ventileras den genom att man rör om i den med en grep och tillsätter täckmaterial i avfallet. Den del som förmultnar effektivast (20-30 cm av kompostens ytskikt) fordrar mest syre och det räcker i allmänhet med att man vänder den. Även om det inte förekommer lukt i komposten, är det nyttigt att vända

**Komposten
ska luftas**

den en eller två gånger i månaden. På detta sätt blandas avfall av olika typ med varandra och avfallet vid kanterna kommer emellanåt in i kompostens heta mittparti. Den hög som lätt bildas framför påfyllningsöppningen kan samtidigt jämnas ut.

Vid tillsats av bioavfall i komposten täcks kompostens yta alltid till sist med täckmaterial. I synnerhet kött- och fiskrester bör täckas omsorgsfullt, för om de blir på ytan luktar de lätt och lockarflugor till komposten.

**Tillsätt
täckmaterial**

PROBLEM KAN FÖREBYGGAS

Utöver grundskötseln behöver komposten skötsel endast om det visar sig att förhållandena förändrats så att de blivit ogynnsamma för förmultningen eller vid andra problem, såsom lukt eller flugor.

Ett av de vanligaste problemen vid kompostering är att komposten är för torr. Då sker där praktiskt taget ingen nedbrytning. Komposten känns därför kall och materialet sjunker inte ihop. För luftighetens skull ska rätt mycket täckmaterial användas och eftersom detta är torrt, kan det hända att fukthalten i komposten blir för låg. En het kompost kan också avge ganska mycket vätska.

Det går bäst att fastställa kompostens fuktighet i samband med vändandet, då kompostens inre delar kommer fram. Kompostmassan bör kännas som en urkramad tvättsvamp: den bör vara tydligt fuktig, men det får inte droppa vatten från den. Ett tämligen torrt, grått skikt på 20 cm:s djup (som bildas av ett strålsvampmycel) vittnar om att komposten är för torr.

Om komposten verkar torr, vattnas den med några liter vatten. Om kompostbehållaren är relativt tät, kan komposten kanske behöva bevattning några gånger om året. Efter bevattningen är det bra att röra om lite för att jämna ut fuktigheten. Det får inte rinna vatten genom komposten.

Myror i komposten är ett tecken på att komposten är för torr. Problemet avhjälps på samma sätt som ovan. Myrorna är inte skadliga för komposten.

Komposten blir sällan för våt. Vid behov kan överflödigt fukt avlägsnas genom att man använder ett torrt, fuktsugande täckmaterial och genom att man rör om i komposten för att befrämja avdunstningen. Genom att röra om i komposten förebygger man samtidigt syrebrist och lukt som beror på för mycket fukt.

**För torrt eller
för vått**



Lukt

Tydlig lukt, som beror på felaktig skötsel, kan däremot relativt lätt avlägsnas. Luktproblemen ska åtgärdas så snabbt som möjligt så att det inte uppstår ytterligare olägenheter och så att det inte i onödan uppkommer negativa attityder mot komposteringen.

Komposten kan lukta, om dit förs exempelvis mycket kött- eller fiskavfall, som inte blandats med annat avfall och inte täckts med täckmaterial. Detsamma kan inträffa om stora mängder kompakt avfall tillsatts i snabb takt, så att syret tar slut. En orsak till lukt kan också vara att det inte på länge rörts om i komposten. I alla de nämnda fallen beror problemet på att luftningen har varit otillräcklig och då börjar materialet ruttna i stället för att förmultna.

Lufta komposten och tillsätt täckmaterial

En luktande kompost ska vändas grundligt och så djupt som möjligt. I komposten tillsätts poröst och gärna också luktabsorberrande täckmaterial (se s. 14). Under de följande dagarna är det bra att ännu vända kompostens ytskikt och kontrollera att lukten inte hunnit locka flugor till komposten.

Flugor

Om det finns flugor i komposten, kan det räcka med att man som bekämpningsåtgärd vänder komposten omsorgsfullt och använder rikligt med täckmaterial. Om det kommit fluglarver i komposten, kan dessa bekämpas genom att de vänds in i kompostens heta mitt. Fluglarverna tål i allmänhet inte temperaturer över +43 °C.



Pyretrin bryts ned i naturen

Om dessa åtgärder inte hjälper, kan pyretrinbaserade bekämpningsmedel användas. De bryts snabbt ned i naturen och lämnar inte rester i komposten. Pyretrin verkar snabbt både på larver och fullvuxna flugor. Pyretrin kan köpas i de flesta trädgårdsaffärer.

Förebygg förekomsten av flugor

Ett kritiskt skede med hänsyn till förekomsten av flugor tycks vara, då en ny kompost påbörjas på sommaren. Innan det samlats tillräckligt med avfall i komposten och kompostens temperatur har stigit, lönar det sig att vara extra omsorgsfull med tillsättningen av täckmaterial.

Komposten kan frysa på vintern om den avger mera värme än vad mikroberna med sina livsfunktioner producerar. Detta kan bero på t.ex. följande omständigheter:

- ♦ *Det kommer så lite näringsrikt avfall till komposten att mikroberna inte fungerar tillräckligt livligt och därför inte heller producerar nog med värme.*
- ♦ *Kompostorn är dåligt värmeisolerad och det försvinner mycket värme genom väggarna eller t.ex. genom springor i locket.*
- ♦ *Det finns för litet kompostmassa, varvid det lätt avkylbara luftrummet inne i kompostbehållaren gör att komposten fryser. Detta kan ske t.ex. om man är tvungen att påbörja en ny kompost vintertid.*

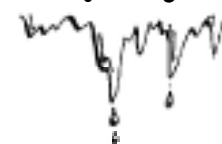
Tillfrysning kan förhindras genom att man väljer en kompostbehållare som är väl värmeisolerad. Vid behov kan den ännu tätas och isoleras till vintern, t.ex. genom att man öser upp snö runt den. Det lönar sig att inför vintern hålla kompostmassan tillräckligt stor, så att den bättre bibehåller värmen.

I mån av möjlighet lönar det sig att dimensionera kompostbehållaren så att den inte behöver tömmas under vintern. I en tämligen tom kompostbehållare ska avfallet inte bredas ut under den kalla tiden. En hög bibehåller värmen bättre. Det är skäl att använda tillräckligt med täckmaterial för att de inre delarna av högen ska få syre.

Om en ny kompost måste påbörjas på vintern, är det sannolikt att den först fryser. När kompostbehållaren fyllts till en tredjedel eller hälften, kommer en kompost som är väl värmeisolerad i allmänhet i gång av sig själv, när där samlats tillräckligt med avfall.

I detta skede kan igångsättningen också befrämjas t.ex. genom att i komposten hålls några liter varmt vatten, eventuellt med tillsats av något kvävehaltigt ämne (hönsgödselkorn, urea eller dylikt). Alternativt kan man pröva att placera in några varmvattenflaskor i kompostorn. Det senare är en bättre metod, om komposten redan är ganska våt. I samband med igångsättningen borde tillräckligt med nedbrytbart avfall föras till komposten för att de uppvaknande mikroberna ska ha näring att producera värme med. Kompostavfall som förs direkt inifrån medför ytterligare värme till komposten.

Tillfrysning



Förhindra att värmen försvinner



Efter- kompostering

TÖMNING AV KOMPOSTEN

Om kompostprodukten inte förmultnat färdigt i kompostorn, kan förmultningen fortsättas i en skyddad efterkompost. Man kan använda exempelvis en oisolerad kompostbehållare eller helt enkelt göra en hög på marken.

Om efterkomposten sätts i en hög, ska denna vara cirka en meter bred och hög. Längden kan variera efter behov. Högen skyddas mot torka och regn med plast eller något annat hölje. Syretillförseln bör ordnas så att luft kan tränga in under höljets kanter eller genom hål i höljet. I detta skede är kompostens behov av syre inte mera lika stort som i början, då förmultningen var snabb.

När är komposten färdig?

Komposten får mogna i högen så länge det behövs. Under tiden kan den vattnas vid behov och de yttre delarna kan vändas in i högens mitt.

Komposten börjar vara färdig, när dess temperatur av annan orsak än t.ex. torka stadigt sjunkit till ungefär omgivningens temperatur.



En färdig kompost är i allmänhet mörkbrun eller nästan svart. En alldeles svart färg vittnar om att komposten är för våt. Komposten bör vara av jämn kvalitet och grymig. Där får inte finnas oförmultnade delar av de ursprungliga ämnena. Äggskal förmultnar mycket långsamt men de försämrar inte kompostmyllans kvalitet. Komposten ska ha en god doft av jord.

Komposten mognar ännu efter det att temperaturen sjunkit. Under mognadstiden förvandlar strålsvampar och jordbakterier komposten till beständigare humusföreningar och mull.

I mullen får det inte finnas mycket oförmultnat, kolhaltigt växtavfall, såsom täckmaterial som inte hunnit vara tillräckligt länge i komposten. Det kan binda de närsalter som de nedbrytande organismerna behöver. Då kan växternas näringssituation t.o.m. försämras. Men om det kolhaltiga ämnet är av en sort som förmultnar mycket långsamt (t.ex. kutterspån), medför tillförseln inte nämnvärda olägenheter, då det med komposten också kommer närsalter i jorden. Med tanke på kompostproduktens utseende är det dock till fördel, om man kan använda täckmaterial som förmultnar relativt snabbt, såsom flis av lövträd.



Om man hemma noggrannare vill mäta kompostens mognad, kan man göra ett s.k. krasstest. Testet består av att man låter 10 gram frön av vanlig kryddkrasse gro på ett kompostunderlag. Under 5-6 dygn i rumsvärme borde det växa upp minst 20-30 gram krasse. Om det växer upp mindre grönmassa än så, är komposten ännu omogen och där finns kvar ämnen som förhindrar växtens tillväxt. Vid provet är det bra att som jämförelse odla lika mycket krasse i vanlig mull.

Krasstest

Kompostmull av olika mognadsgrad används för olika ändamål. Mullen kan användas som gödsel för gräsmattor, blomsterrabatter och buskar, som jordförbättring eller t.o.m. i blomkrukor, om den blandas med sand. Komposten kan spridas i trädgården när som helst under året men vanligen gör man det i samband med vår- eller höstarbetet i trädgården. Om komposten sprids på öppen jord, ska den myllas ner i det översta jordlagret. Långt förmultnad kompost är ett långsamt verkande gödslingsmedel och ett bra jordförbättringsmaterial.



Sålla myllan

För toppdressing av gräsmattor används ett 1-2 cm tjockt lager och vid jordförbättring 5-10 cm. Om kompostjorden ska användas för plantering, ska den vara färdigt förmultnad, annars kan den fortsatta nedbrytningen i komposten tävla med växten om kväve och syre. För plantering av krukväxter och förkultiverade småplantor är det lämpligt med hälften kompost och hälften jord.

Halvfärdig kompost lämpar sig bäst för ytkompostering under buskar och träd, på gräsmattor samt vid täckodling.

Komposten är gynnsam för växternas utveckling. En stor mängd organiskt ämne i marken upprätthåller en kraftig flora av nedbrytningsorganismer, som i sin tur håller i styr de mikrober som förorsakar växtsjukdomar. En ökning av humushalten i jorden förbättrar jordens vatten-, luft-, värme- och näringsushållning samt grynighet. Närsalterna är i en relativt svårlöslig form. Därför sköljs de inte så lätt bort med regnet utom räckhåll för växterna. Komposten innehåller mikronärsalter som inte finns i konstgödsel.



TÄCKMATERIAL



1. Torra löv och barr

Det lönar sig utan vidare att använda gårdsavfall som täckmaterial. Hopkrattat avfall, där det bland löven finns barr eller torrt gräs, lämpar sig att användas som sådant. Enbart löv trycks lätt ihop till torra "plattor" i komposten. Man kan förbättra situationen genom att röra om i komposten med en grep eller genom att använda löv och något annat täckmaterial ihop. Färskt växtavfall ökar inte kompostens luftighet och binder inte kväve, tvärtom kan det jämföras med matavfall och är därför inte något täckmaterial. Men det lämpar sig givetvis att komposteras till sammans med annat avfall.

2. Kvistflis

Kvistflis är ett synnerligen bra täckmaterial. Den ger en bra ventilation i komposten. Lövträdsflis förmultnar snabbare än barrträdsflis. Flisning ger en bra möjlighet att återvinna beskärningsrester från buskar och träd. Vissa firmor hyr ut flisningsmaskiner. Finns det inte maskiner att hyra, kan det vara förnuftigt att köpa en maskin tillsammans med exempelvis grannarna, eftersom maskinerna är rätt dyra i anskaffning.

3. Kutterspån och sågspån

Spånet upprätthåller en bra luftighet i komposten men det binder inte kväve eller fukt särskilt bra. Kutterspånet förmultnar långsamt, varför det fordrar efterkompostering. Kutterspån får avhämtas gratis från vissa snickerier. Spånet får inte härstamma från impregnerat trä. Sågspån är inte ett bra täckmaterial på grund av sin alltför fina struktur. En förkomposterad blandning av kutterspån och hästgödsel saluförs som täckmaterial.



4. Torv

Torven binder ammoniak, lukt och fukt bra och förmultnar snabbt. Om enbart torv används som täckmaterial, upprätthåller den inte luftigheten så bra på grund av sin fina struktur. Om man förvarar enbart torv i täckmaterialbehållaren, fryser den på vintern men den kan ändå relativt lätt finfördelas för användning.

5. Bark

Barkkross lämpar sig bra för kompostering på grund av sin porösa struktur. Barken suger i sig lukt, fukt och ammoniak synnerligen bra och innehåller nyttiga spårämnen. Det sägs att barkkrosset också förhindrar flugorna att föröka sig i komposten.

6. Gammal kompost

Oförmultnat och utsållat täckmaterial från en gammal kompost lämpar sig mycket väl som täckmaterial en gång till. I gammal kompost finns strålsvampsmycel, som sägs bekämpa flugor.

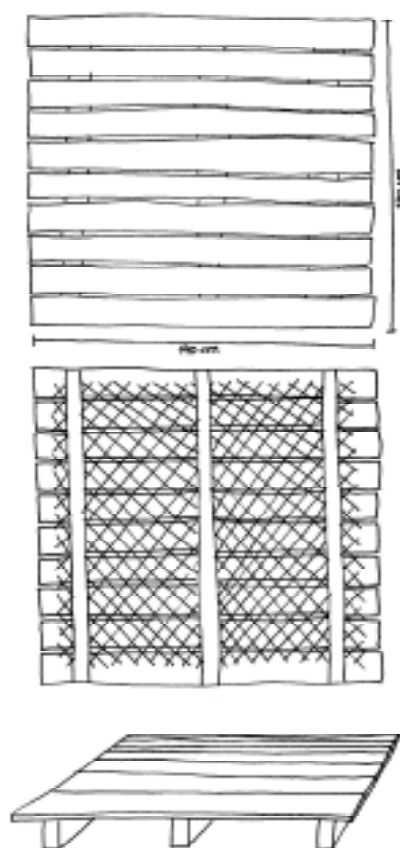


BYGGANVISNINGAR FÖR EN KOMPOSTOR

En fungerande kompostor behöver man inte köpa utan man kan bygga en själv. Denna värmeisolerade kompostorns volym är 1 200 liter. Kompostorn är även skyddad för skadedjur. Genom att sätta i en mellanvägg, får man två 600 l kompostorer. Du kan använda den ena sidan medan du låter myllan efterkomposteras i den andra.

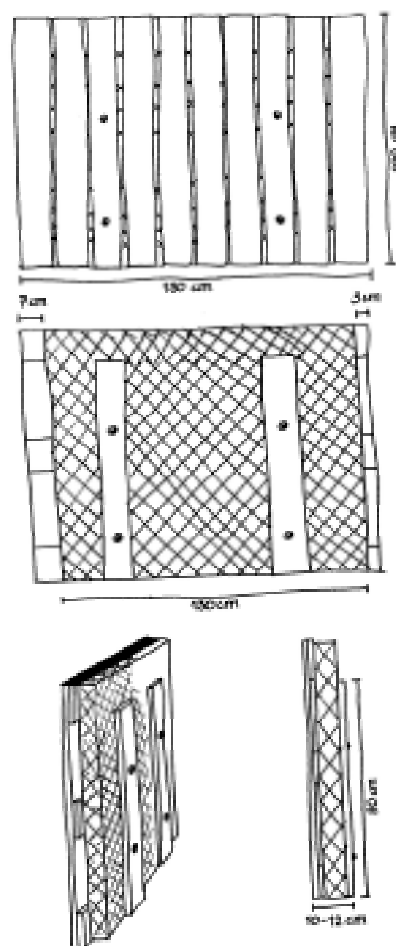
Framväggen fästs med regler så att den vid behov kan öppnas. Detta underlättar tömningen av kompostorn då myllan är användningsklar.

Botten



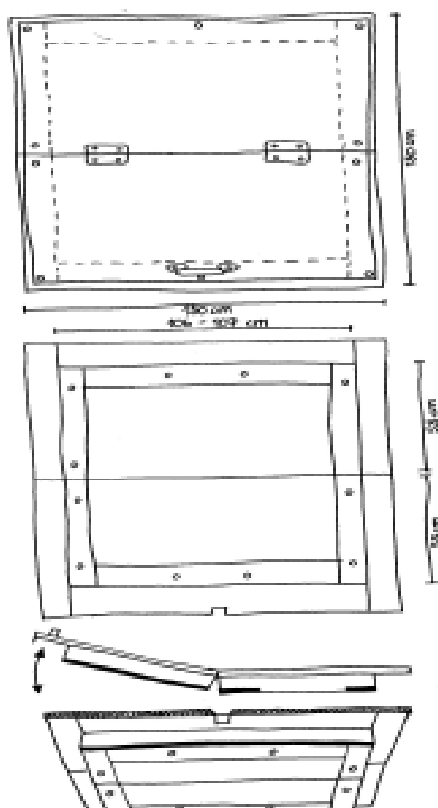
1. ovanifrån
2. underifrån
3. perspektiv

Sidor

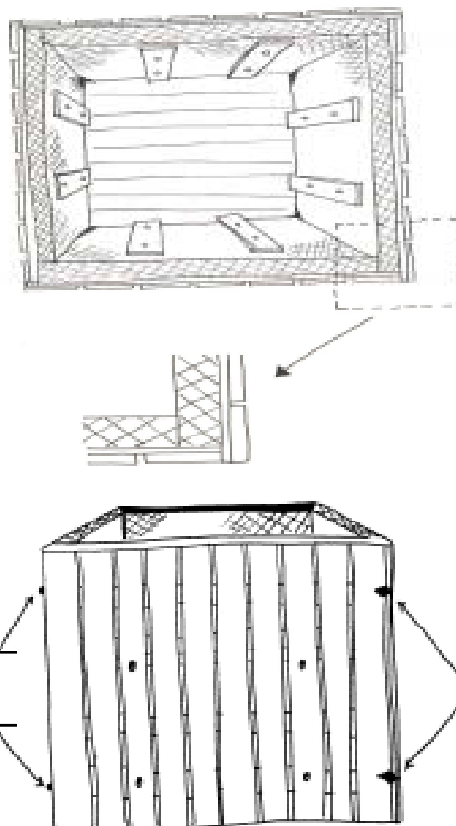


1. utifrån
2. inifrån
3. från sidan

Lock



Ovanifrån



1. ovanifrån
2. underifrån
3. perspektiv



KOMPOSTERBART AVFALL ÄR

Skal från frukter, rotfrukter och grönsaker

De vanligaste konserveringsmedlen nedbryts småningom i komposten.

Kaffe- och tesump

Filterpapper och tepåsar kan läggas med i komposten.

Allt annat matavfall

Mycket stora, fasta avfallsstycken, såsom kålhuvuden eller bröd, ska helst skäras i mindre bitar för att förmultna bättre.

Hushållspapper

Blommylla och växtavfall



SÄTT INTE I KOMPOSTEN

Aska eller kalk

Komposten blir för alkalisk och mikrobernas verksamhet störs.

Farligt avfall: olja, bensin, lösningsmedel, målfärg, mediciner, bekämpnings-, desinfektions- eller rötskyddsmedel

Plast, glas eller metall

Konstfiber-, läder- eller gummivaror

Tobaksfimpar

Papper i större mängd och över huvudtaget inte plastat papper

Service nummer

Service numren betjänar vardagar kl. 8-15.45.

För samtalen debiteras en normal lna/msa.

Transport 020 690 150

kuljetus@rosknroll.fi

- respons beträffande soptransporter, ekopunkter och sopterminaler och tömning av bioavfall
- anslutning till avfallstjänsten, uppsägning och avbrott
- ändring av tömningsintervall eller kärlestorlek
- uthyrning av avfallskärl
- tömningspriser

Rådgivning 020 690 155

neuvonta@rosknroll.fi

- sorteringsanvisningar
- kompostering
- mottagning av avfall
- avgiftsfria rådgivningsevenemang och beställning av informationsmaterial

Fakturerings 020 690 157

laskutus@rosknroll.fi

- faktureringsförfrågningar

Elektroniska tjänster www.rosknroll.fi

På Rosk'n Rolls webbplats hittar man omfattande information om den egna avfallshanteringen: hur man kan minska sin avfallsmängd, hur man sorterar och komposterar, var olika avfallsslag hör hemma, hur avfallet går vidare till behandling och återvinning samt vilka är mottagningspriset och -villkoren vid sopstationerna.

På webbplatsen kan man förutom informationssökning även:

- ansluta sig till avfallstjänsten
- avbryta tömningen vid t.ex. semesterresa
- byta ut sitt avfallskärl eller ändra tömningsintervall
- hyra avfallskärl
- beställa informationsguider och anvisningar
- ge respons gällande avfallshanteringen